

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
1-3-2015

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

- α) Σωστό
- β) Λάθος
- γ) Λάθος
- δ) Λάθος
- ε) Σωστό
- στ) Σωστό
- ζ) Σωστό
- η) Λάθος
- θ) Λάθος
- ι) Σωστό

ΘΕΜΑ Α2

Να γράψετε στο τετράδιό σας τις ημερομηνίες των παρακάτω ιστορικών γεγονότων:

- α) 17 Αυγούστου 1921
- β) 21 Μαρτίου 1905
- γ) 1928
- δ) 15 Μαρτίου 1910
- ε) 30 Ιανουαρίου 1923

ΘΕΜΑ Α3

- **Κρητική Πολιτοφυλακή:** Σώμα που ιδρύθηκε το 1906 ύστερα από κοινή απόφαση των Μεγάλων Δυνάμεων και του Βενιζέλου. Το σώμα αυτό θα εποπτεύεται από Έλληνες αξιωματικούς που προηγουμένως θα παραιτούνταν από τον ελληνικό στρατό. Η οργάνωση της Πολιτοφυλακής της Κρήτης πραγματοποιήθηκε όταν ήταν Υπάτος Αρμοστής ο Αλέξανδρος Ζαΐμης και αποτέλεσε τον πρώτο στρατό της Κρήτης (1907). Εξελίχθηκε σε αξιόλογη δύναμη, όπως φάνηκε αργότερα στους Βαλκανικούς πολέμους (1912-1913).

- **Ταμείο Περιθάλψεως:** Φορέας που ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 1922 και λειτούργησε μέχρι το 1925. Με την άφιξη των μικρασιατών προσφύγων ανήγειρε ξύλινα παραπήγματα για τη στέγασή τους. Πλήθος ξεπρόβαλαν οι αυτοσχέδιες κατασκευές που χρησίμευαν ως προσωρινά καταλύματα (καλύβες, παράγκες, σκηνές) γύρω από τις πόλεις, σε πλατείες ή στα κενά οικόπεδα των πόλεων. Δεν έμεινε χώρος στεγασμένος που να μη χρησιμοποιήθηκε: σχολεία, εκκλησίες και τζαμιά, στρατώνες, θέατρα, δημόσια κτίρια, αποθήκες, υπόγεια. Επιτάχθηκαν τα άδεια σπίτια σε όλη την Επικράτεια. Καταλήφθηκαν ακόμη και κατοικούμενοι χώροι, οι ένοικοι των οποίων μοιράστηκαν την κατοικία τους με τους πρόσφυγες.

- **Εκλεκτικοί:** Ετερόκλητη παράταξη που σχηματίστηκε στην Εθνοσυνέλευση του 1862-1864 από εξέχοντες πολιτικούς, λόγιους και αξιωματικούς, με μετριοπαθείς

θέσεις, η οποία προσπαθούσε να μεσολαβεί μεταξύ των άλλων παρατάξεων και να υποστηρίξει σταθερές κυβερνήσεις

ΘΕΜΑ Β1

Η κρίση του 1905 μετατοπίστηκε στο πεδίο της διπλωματίας και αναζητήθηκε πολιτική λύση. Οι αντιπρόσωποι των Μεγάλων Δυνάμεων, εκτιμώντας την κατάσταση που διαμορφώθηκε στο νησί, με φανερή την πτώση της δημοτικότητας του Πρίγκιπα, αλλά και με την καθολική σχεδόν αποδοχή των επαναστατικών ιδεών από το λαό, κινήθηκαν προς εξομάλυνση της κρίσης με διαπραγματεύσεις. Ήταν αυτό ακριβώς που προέβλεψε ο Βενιζέλος, ότι ο επαναστατικός αγώνας τον οποίο ανέλαβε «απέδειξε ότι η διπλωματία εις των ζητημάτων των υποδούλων λαών την λύσιν προβαίνει μόνον όταν ταύτα τίθενται προ αυτής υπό την οξυτάτην μορφήν της εθνικής εξεγέρσεως...».

Τα πρώτα υπομνήματα των επαναστατών προς τους εκπροσώπους των Δυνάμεων έθεταν ως ανυποχώρητη βάση συζήτησης το ενωτικό ζήτημα. Νωρίς όμως κατέστη σαφές ότι οι Ευρωπαϊκές Δυνάμεις δεν ήταν ακόμη έτοιμες για τη λύση αυτή και ο Βενιζέλος, σταθμίζοντας πάντοτε την υφισταμένη κατάσταση, άρχισε να σχεδιάζει τις υποχωρήσεις του, για να εξασφαλίσει τα μεγαλύτερα δυνατά κέρδη. Στόχος του ήταν να δημιουργηθεί προς το παρόν και στην Κρήτη ένα καθεστώς ανάλογο με εκείνο της Ανατολικής Ρωμυλίας, ουσιαστικά ελεύθερο, με σκιώδη σουλτανική επικυριαρχία.

ΘΕΜΑ Β2

Το εκλογικό σύστημα δεν επέβαλλε να ψηφίζει κανείς ένα μόνο κόμμα, αλλά έδινε τη δυνατότητα να ψηφίζονται όλοι οι υποψήφιοι θετικά ή αρνητικά. Επίσης, ένας εκλογέας μπορούσε να ψηφίσει θετικά κάποιον υποψήφιο στον οποίο είχε υποχρέωση, παράλληλα όμως μπορούσε να δώσει θετική ψήφο σε κάποιον άλλο τον οποίο θεωρούσε ικανό. Μολαταύτα, και ιδιαίτερα μετά το 1882, όλο και συχνότερα παρουσιάζεται το φαινόμενο οι εκλογείς να ψηφίζουν με κομματικά κριτήρια και να περιορίζεται η συνήθεια να ψηφίζονται θετικά και πολιτικοί άλλων κομμάτων. Κατά τη δεκαετία του 1890 οι εκλογείς συνήθιζαν να ψηφίζουν πολιτικούς με επιρροή, μόνο εφόσον είχαν δηλώσει με σαφήνεια την κομματική τους τοποθέτηση. Ακόμα και η εκλογή ανεξάρτητων τοπικών προσωπικοτήτων άρχισε να περιορίζεται. Το 1879 π.χ. υπήρχαν στις εκλογές 24 τοπικά ψηφοδέλτια, ενώ το 1885 μόνο 4. Έτσι παρουσιαζόταν και το φαινόμενο να περιλαμβάνονται σε κομματικά ψηφοδέλτια ανεξάρτητοι υποψήφιοι, για να έχουν πιθανότητες επιτυχίας στις εκλογές. Δηλαδή ο ρόλος των κομμάτων ενισχύθηκε, απέκτησαν κύρος στη δημόσια ζωή.

ΘΕΜΑ Β3

Οι πρώτοι Έλληνες που πέρασαν μαζικά τα σύνορα τον 20ό αιώνα ήταν κάτοικοι της Ανατολικής Ρωμυλίας, περιοχής της Βουλγαρίας με σημαντικό ελληνικό πληθυσμό. Η αναγκαστική μετανάστευση στην Ελλάδα το 1906 ήταν συνέπεια των βιαιοπραγιών των Βουλγάρων, εξαιτίας του ανταγωνισμού Ελλάδας-Βουλγαρίας για επικράτηση στην υπό οθωμανική κυριαρχία Μακεδονία (Μακεδονικός Αγώνας).

Μετά την υπογραφή της συνθήκης του Βουκουρεστίου τον Αύγουστο του 1913, με την οποία τερματίζονταν οι Βαλκανικοί πόλεμοι, Έλληνες από τη Βουλγαρία, καθώς και από τη Δυτική Θράκη και το τμήμα της Ανατολικής Μακεδονίας, που είχαν κατακυρωθεί στη Βουλγαρία, καθώς και από περιοχές που είχαν παραχωρηθεί στη Σερβία, έφθασαν στην Ελλάδα.

Παράλληλα με την άφιξη προσφύγων από την Τουρκία, πρόσφυγες ήλθαν το 1916 από την Ανατολική Μακεδονία, την οποία είχαν καταλάβει οι Βούλγαροι ως σύμμαχοι των Γερμανών. Μετά τη λήξη των εχθροπραξιών το 1918, αυτοί επέστρεψαν στις εστίες τους και η «Υπηρεσία Ανοικοδομήσεως Ανατολικής Μακεδονίας» μερίμνησε για την επανεγκατάστασή τους.

Το Νοέμβριο του 1919 υπογράφηκε η συνθήκη του Νεϊγύ, που προέβλεπε την παραχώρηση της Δυτικής Θράκης από τη Βουλγαρία στην Ελλάδα. Στη συνθήκη ήταν συνημμένο το «Σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας». Με βάση αυτό, αναχώρησαν από την Ελλάδα περίπου 50.000 Βούλγαροι και από τη Βουλγαρία περίπου 30.000 Έλληνες (περίπου 20.000 ακόμη Έλληνες είχαν μεταναστεύσει πριν από την υπογραφή της συνθήκης).

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Σχολ. Βιβλίο: σελ. 52: «6. Η ελληνική οικονομία κατά την περίοδο του μεσοπολέμου»

Παράλληλα αξιοποιούμε τα υπογραμμισμένα χωρία του κειμένου:

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οι αλληπάλληλες κρίσεις του διεθνούς συστήματος κατά τα έτη 1920-1922, 1924, 1927, 1929 επέδρασαν πάνω στην ελληνική οικονομία κατά τρόπο διαρκή και σωρευτικό. Η στροφή της Ελλάδας προς την οικονομική αυτάρκεια και την εθνικο-οικονομική ολοκλήρωση θα κινδύνευε να καταλήξει σε ένα στείρο συντηρητικό απομονωτισμό και στο τέλμα της παραδοσιακής στασιμότητας, αν δεν είχαν ήδη διασφαλιστεί από πριν ορισμένες βασικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη, όπως η συσπείρωση του συνόλου των Ελλήνων μέσα στα πλαίσια του αυτού κράτους, η αγροτική μεταρρύθμιση και τα πρώτα βήματα για μια σύγχρονη εκβιομηχάνιση.

[...] παρόλο ότι η Ελλάδα «των πέντε θαλασσών και των δύο ηπείρων» κατέρρευσε το 1922, εντούτοις η ελλαδική οικονομία αποκόμισε από την κατάρρευση αυτή ορισμένα συγκεκριμένα θετικά οφέλη:

α) Ένα μεγάλο μέρος των προσφύγων εμφανίστηκε σαν μια αξιόλογη και ειδικευμένη φθινή εργατική δύναμη, πράγμα που αποτέλεσε ένα επιπλέον κίνητρο για τη δημιουργία νέων παραγωγικών μονάδων.

β) Η παρουσία των προσφύγων στην Ελλάδα επέφερε επίσης μιαν αξιόλογη διεύρυνση της εσωτερικής αγοράς.

γ) Η άφιξη των προσφύγων στην Ελλάδα έγινε η αιτία για να επιταχυνθεί και επεκταθεί η διαδικασία διανομής των μεγάλων αγροκτημάτων (τσιφλικιών) στους καλλιεργητές. Η αγροτική μεταρρύθμιση επέφερε με τη σειρά της, αν όχι την αύξηση του συνολικού αγροτικού εισοδήματος, πάντως την ανακατανομή του, προς όφελος των άμεσων καλλιεργητών. Αυτό είχε σαν συνέπεια να αυξηθεί η ζήτηση για είδη πρώτης ανάγκης, δηλαδή να αυξηθεί η ζήτηση για προϊόντα που η ελληνική βιομηχανία ήταν ικανή να παραγάγει.

Γενική συνέπεια από την εγκατάσταση των προσφύγων και τη διανομή των μεγάλων αγροκτημάτων στους άμεσους καλλιεργητές ήταν μια άνευ προηγουμένου κινητοποίηση των εγχώριων πόρων για την εκβιομηχάνιση με βάση των εγχώρια αγορά.

Η «επιχείρηση» αυτή στο σύνολό της ήταν τόσο σημαντική ώστε και ξένα ακόμη κεφάλαια, αγγλικά και αμερικανικά, επενδύθηκαν στην Ελλάδα με σκοπό την αξιοποίηση αυτής της μοναδικής συγκυρίας. Στο μέτρο που η διεθνής οικονομία συνέχιζε να παραπαίει, κατά τα έτη 1922-29, η ανάπτυξη των παραγωγικών δομών στην Ελλάδα προσανατολίστηκε προς την κατεύθυνση της υποκαταστάσεως σε προϊόντα, που ως τότε εισάγονταν από το εξωτερικό.

[...] Στην πορεία προς την σχετική οικονομική αυτάρκεια, κύρια επιδίωξη της πολιτικής εξουσίας δεν ήταν πλέον αποκλειστικά η φροντίδα για την ένταξη στη διεθνή αγορά, αλλά επίσης η διαμόρφωση μιας εγχώριας αγοράς. Αυτό επιδιώχθηκε όχι μόνο με δασμολογική προστασία, αλλά και με μέσα νομισματικής πολιτικής, με την αναδιοργάνωση επί νέων βάσεων του πιστοδοτικού συστήματος, με επιπρόσθετες

ενθαρρύνσεις για την ανάπτυξη των εγχώριων παραγωγικών δομών. Η οικονομική ανάπτυξη που σημειώθηκε στην Ελλάδα του μεσοπολέμου ήταν οπωσδήποτε μια ανάπτυξη της αστικής κοινωνίας.

ΘΕΜΑ Δ1

Σχολ. Βιβλίο: σελ. 250-251: «Η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου ήταν αρχικά ... έχω εις την Συνδιάσκεψιν, αλλά θα την διαθέσω υπέρ του λαού σας».

Παράλληλα αξιοποιούμε τα υπογραμμισμένα χωρία των κειμένων:

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο Βενιζέλος παρουσιάστηκε μπροστά στο Συμβούλιο των Δέκα στις 3 και στις 4 Φεβρουαρίου, για να εξηγήσει και να δικαιολογήσει τις ελληνικές θέσεις. Η ανάλυσή του βασιζόταν στην εκτενή επίσημη έκθεση «Η Ελλάς ενώπιον του Συνεδρίου της Ειρήνης», την οποία είχε συντάξει ο ίδιος ο Βενιζέλος στα ελληνικά, έπειτα από δώδεκα ώρες σχεδόν αδιάκοπης εργασίας, και που είχε δημοσιευτεί σε αγγλική και γαλλική μετάφραση τον Δεκέμβριο του 1918. [...] Στη Μικρά Ασία, για να λύσει το πρόβλημα των Ελλήνων του Πόντου, ο Βενιζέλος πρότεινε να συγχωνευτεί το βιλαέτι της Τραπεζούντας, όπου υπήρχε η μεγαλύτερη συγκέντρωση ελληνικού πληθυσμού, με το νέο αρμενικό κράτος. Η λύση αυτή θα αποδέσμευε την Ελλάδα από τις ευθύνες της απέναντι σε έναν πληθυσμό που, λόγω της μεγάλης απόστασης, δεν ήταν μόνο σε θέση να τον προστατεύσει και που ήταν πολύ αδύναμος για να προστατευθεί μόνος του από τους Τούρκους. Ο Βενιζέλος είχε τη σύνεση να αρνηθεί να υιοθετήσει το αίτημα των Ποντίων να γίνει ο Πόντος ανεξάρτητη ελληνική δημοκρατία.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Στις 4 Φεβρουαρίου αναπτύσσοντας ο Βενιζέλος στο Ανώτατο Συμβούλιο τις ελληνικές διεκδικήσεις, εξέφρασε την αντίθεσή του για τη δημιουργία Ποντιακής Δημοκρατίας. [...] Όπως ήταν φυσικό όμως προκάλεσε και πάλι αντιδράσεις των Ποντίων, που στην Κωνσταντινούπολη εκδηλώθηκαν με την υποβολή υπομνημάτων προς τους αρμοστές των Δυνάμεων, στα οποία επαναλάμβαναν το αίτημα της ενώσεως με την Ελλάδα ή τουλάχιστον της δημιουργίας «Ελληνικής Δημοκρατίας του Πόντου». Εξάλλου, ένα νέο ποντιακό συμβούλιο στο Βατούμ ζήτησε από την ελληνική κυβέρνηση να στείλει στρατεύματα για να καταλάβει τον Πόντο (τέλη Φεβρουαρίου 1919). [...] Από τον Απρίλιο του 1919 η εκπροσώπηση των ποντιακών διεκδικήσεων ανατίθεται στο μητροπολίτη Χρυσάνθο, που πείθεται να υιοθετήσει τη συμβιβαστική άποψη του Βενιζέλου για ομοσπονδιακό Αρμενικό κράτος, όπου θα ίσχυε για τους Έλληνες καθεστώς αυτονομίας. Στις επαφές του με τους ιθύνοντες του Συνεδρίου ο μητροπολίτης συνάντησε ευνοϊκή αποδοχή των απόψεών του. [...] Ο Βρετανός αρμόδιος Φόρμπετ Άνταμ, που μελέτησε τις προτάσεις του Χρυσάνθου, αποφάνθηκε ότι η δημιουργία αυτόνομου κράτους στον Πόντο θα εγκαινίαζε νέα σειρά ποντιακών αξιώσεων για ένωση με την Ελλάδα και επικίνδυνο προηγούμενο για ανάλογες διεκδικήσεις των υπολοίπων μειονοτήτων της Αρμενίας.

**ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
8-3-2015**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

A1

- 1920⇒ 5 ⇒ Στ
1928⇒ 3 ⇒ Α
1924⇒ 7 ⇒ Γ
1905⇒ 4 ⇒ Β
1839⇒ 1 ⇒ Δ
1910⇒ 2 ⇒ Ζ
1915⇒ 6 ⇒ Ε
1908⇒ 9 ⇒ Ι
1921⇒ 10 ⇒ Η
1907⇒ 8 ⇒ Θ

A2

- 1. ΠΑΟΥΡΕΡ:** Βρετανική Εταιρεία, η οποία το 1925 περίπου ανέλαβε την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην Αθήνα αλλά και τη δημιουργία σύγχρονου δικτύου αστικών συγκοινωνιών, βασισμένου σε ηλεκτροκίνητα τραμ και λεωφορεία.
- 2. Ομάδα των Ιαπώνων:** Το μοναδικό νέο πολιτικό στοιχείο έως το 1909 ήταν η εμφάνιση της κοινοβουλευτικής ομάδας των Ιαπώνων, πολιτικού μορφώματος υπό τον Δημήτριο Γούναρη, που ιδρύθηκε το 1906. Επίκεντρο της κριτικής του ήταν η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις εξελίξεις της κοινωνίας. Η ομάδα δεν μπόρεσε να επιβιώσει και διαλύθηκε το 1908.
- 3. Πατριαρχική Επιτροπή:** Φορέας που συστάθηκε τον Οκτώβριο του 1918 στην Κωνσταντινούπολη, με σκοπό την οργάνωση του επαναπατρισμού των εκτοπισμένων, με την βοήθεια του Πατριαρχείου και την ελληνικής κυβέρνησης. Η παλιννόστηση έγινε τμηματικά, με τη μέριμνα του Υπουργείου Περιθάλψεως και επιτράπηκε αρχικά να επιστρέψουν οι ευπορότεροι και οι πρόσφυγες οι προερχόμενοι από ορισμένες μόνο περιοχές της Δυτικής Μικράς Ασία.
- 4. Ροπαλοφόροι:** Η Κρητική Βουλή, που κατά τη διάρκεια της επανάστασης του Θερίσου, ενεργούσε κατά τις εντολές του αρμοστειακού περιβάλλοντος, αφού δεν υπήρχε αντιπολίτευση, ψήφισε το νόμο «Περί ιδρύσεως σώματος δημοφρουρών», οι οποίοι θα στήριζαν την έννομη τάξη. Αυτούς τους αποκαλούσαν οι επαναστάτες του Θερίσου «ροπαλοφόρους».
- 5. Συνθήκη Φιλίας και Συνεργασίας (Μάρτιος 1921):** Το πολιτικό γεγονός που λειτούργησε ως ταφόπετρα του ποντιακού ζητήματος ήταν

η συνθήκη φιλίας και συνεργασίας που υπογράφηκε το Μάρτιο του 1921 ανάμεσα στους Μπολσεβίκους και τον Κεμάλ. Η συνθήκη αυτή έδωσε στον αδύναμο ως τότε Κεμάλ την οικονομική, στρατιωτική και ηθική δυνατότητα να συνεχίσει τις επιχειρήσεις του κατά των Ποντίων και, ακόμη, να εμφανιστεί στη Συνδιάσκεψη του Λονδίνου με υπερβολικές απαιτήσεις, που λόγω της ιστορικής συγκυρίας δεν απορρίφθηκαν από τις νικήτριες Δυνάμεις, παρά το γεγονός ότι ήταν σύμμαχοι με τους Έλληνες.

B 1

Στην περίοδο 1910-1922, κατά την οποία η Ελλάδα βρισκόταν σε συνεχή πολεμική ετοιμότητα, εμφανίστηκε μια νέα πολιτική αντίληψη, που εκφράστηκε με τον Ελευθέριο Βενιζέλο και ονομάστηκε συνοπτικά «βενιζελισμός». Είναι δύσκολο να ορίσουμε με λίγα λόγια τι ακριβώς ήταν αυτή η πολιτική, στον οικονομικό όμως τομέα φαίνεται ότι ο βενιζελισμός θεωρούσε το ελληνικό κράτος ως μοχλό έκφρασης και ανάπτυξης του ελληνισμού. Το ελληνικό κράτος δηλαδή έπρεπε να επιδιώξει την ενσωμάτωση του εκτός συνόρων ελληνισμού και, με ενιαία εθνική και κρατική υπόσταση, να διεκδικήσει τη θέση του στον τότε σύγχρονο κόσμο. Αυτό προϋπέθετε όχι μόνο θεσμικό εκσυγχρονισμό, που θα καθιστούσε το κράτος αποτελεσματικό και αξιόπιστο, αλλά και γενικότερη προσήλωση στην ιδέα της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων του έθνους.

Ο Βενιζέλος δεν ήταν μόνος στη διαδικασία διαμόρφωσης και υλοποίησης των νέων επιλογών. Συσπείρωσε γύρω του μια δραστήρια αστική τάξη που εξακολουθούσε ακόμα να πλουτίζει σε όλη τη λεκάνη της ανατολικής Μεσογείου και που φιλοδοξούσε να κυριαρχήσει και πολιτικά στο χώρο όπου άπλωνε τις οικονομικές της δραστηριότητες. Κατά την περίοδο αυτή, υπήρχε ακόμα ισχυρή ελληνική οικονομική παρουσία στα λιμάνια της Νότιας Ρωσίας, στη λεκάνη του Δούναβη και το εσωτερικό της Ρουμανίας, στον Πόντο και τα μικρασιατικά παράλια, στην Κωνσταντινούπολη και τη Σμύρνη, τη Θεσσαλονίκη, την Αίγυπτο, το Σουδάν, την Αλεξάνδρεια. Όλος αυτός ο πλούτος μπορούσε να διασφαλιστεί μόνο μέσα από τη δημιουργία ενός ισχυρού εθνικού κέντρου, μιας περιφερειακής δύναμης ικανής να παρεμβαίνει και να προστατεύει τα συμφέροντα των πολιτών της. Επρόκειτο για ένα αίτημα αρκετά κρίσιμο, σε μια εποχή κατά την οποία πολλά εθνικιστικά κινήματα έκαναν αισθητή την παρουσία τους. Για τους λόγους αυτούς η Μεγάλη Ιδέα και οι προϋποθέσεις της - ο εκσυγχρονισμός του κράτους - αποτέλεσαν ισχυρά ιδεολογικά, πολιτικά και οικονομικά ερείσματα για τη διεκδίκηση της Μεγάλης Ελλάδας με πιθανότητες επιτυχίας. Χαρακτηριστικό είναι ότι στα χρόνια αυτά της μεγάλης προσπάθειας οι προϋπολογισμοί του κράτους ήταν συνήθως πλεονασματικοί. Το 1911 τα έσοδα του προϋπολογισμού ήταν 240.000.000 και τα έξοδα μόνο 181.000.000 δραχμές, παρά τις αυξημένες στρατιωτικές δαπάνες.

B 2

Μολονότι η Ελλάδα βρισκόταν σε πολεμική αναμέτρηση (Α' Παγκόσμιος πόλεμος) και οι οικονομικές συνθήκες ήταν αντίξοες, η φροντίδα για τους πρόσφυγες ήταν περισσότερο οργανωμένη από το 1917 έως το 1921. Σύμφωνα με στοιχεία των υπηρεσιών του Υπουργείου Περιθάλψεως, δέχτηκαν περίθαλψη κατά διαστήματα περίπου 450.000 πρόσφυγες. Η μέριμνα για τους πρόσφυγες περιελάμβανε:

- Διανομή χρηματικού βοηθήματος. Ιδιαίτερο επίδομα δινόταν σε ιερείς, δασκάλους και επιμελείς μαθητές.
- Διανομή συσσιτίου. Οργανώθηκαν καθημερινά συσσίτια από το κράτος ή το *Πατριωτικό Ίδρυμα* σε συνοικίες των πόλεων όπου ήταν συγκεντρωμένοι πολλοί πρόσφυγες.
- Παροχή ιατρικής περίθαλψης. Διορίστηκαν γιατροί, φαρμακοποιοί και μαίες, αποκλειστικά για τους πρόσφυγες
- Χορήγηση φαρμάκων και νοσηλεία σε νοσοκομεία, δημόσια ή ειδικά διαμορφωμένα για την περίθαλψη των προσφύγων.
- Στέγαση σε προσωρινά καταλύματα, (σκηνές ή παραπήγματα), σε δημόσια και σε επιταγμένα ή μισθωμένα ιδιωτικά κτίρια.
- Παροχή ενδυμάτων και κλινοσκεπασμάτων.
- Βοήθεια για εύρεση εργασίας.
- Δωρεάν μετακίνηση, ομαδική ή ατομική, για εύρεση στέγης και εργασίας ή για επιστροφή στις περιοχές της προηγούμενης εγκατάστασης.

Με την άφιξη των προσφύγων, το έργο της προσωρινής στέγασης ανέλαβε το Υπουργείο Περιθάλψεως, που ενισχύθηκε με έκτακτο προσωπικό. Στη συνέχεια το *Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων* (ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 1922) ανήγειρε ξύλινα παραπήγματα για τη στέγαση των προσφύγων. Πλήθος ξεπρόβαλαν οι αυτοσχέδιες κατασκευές που χρησίμευαν ως προσωρινά καταλύματα (καλύβες, παράγκες, σκηνές) γύρω από τις πόλεις, σε πλατείες ή στα κενά οικόπεδα των πόλεων. Δεν έμεινε χώρος στεγασμένος που να μη χρησιμοποιήθηκε: σχολεία, εκκλησίες και τζαμιά, στρατώνες, θέατρα, δημόσια κτίρια, αποθήκες, υπόγεια. Επιτάχθηκαν τα άδεια σπίτια σε όλη την Επικράτεια. Καταλήφθηκαν ακόμη και κατοικούμενοι χώροι, οι ένοικοι των οποίων μοιράστηκαν την κατοικία τους με τους πρόσφυγες.

B3

Η οικονομική άνθηση του ελληνισμού στην ευρύτερη περιοχή του Εύξεινου Πόντου είχε ως αποτέλεσμα την πνευματική και καλλιτεχνική αναγέννηση. Οι εκπρόσωποι του επιχειρηματικού κόσμου πρόσφεραν γενναϊόδωρα ένα σεβαστό ποσό από τα κέρδη τους υπέρ των θρησκευτικών, εκπαιδευτικών και φιλανθρωπικών ιδρυμάτων και αξιόλογοι επιστήμονες στέλνονταν για ειδίκευση σε διάφορα πανεπιστήμια της Ευρώπης, για να μεταφέρουν στην πατρίδα τους τις νέες επιστημονικές μεθόδους διδασκαλίας.

Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας, που είχε ιδρύσει το 1682 ο μεγάλος Τραπεζούντιος δάσκαλος του Γένους Σεβαστός Κυμινήτης και λειτούργησε παρά τις αντιξοότητες μέχρι το 1922, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πνευματική και ηθική ανάπλαση των Ελληνοποντίων και στην ανάπτυξη της εθνικής τους συνείδησης.

Στις αρχές του 20ού αιώνα δεν υπήρχε ποντιακό χωριό χωρίς δικό του σχολείο και δίκη του εκκλησία. Σύμφωνα με τη στατιστική του Παναρέτου, το 1913 στις επαρχίες των έξι μητροπόλεων του Πόντου κατοικούσαν 697.000 Έλληνες, ενώ το ίδιο διάστημα, σύμφωνα με τον Γ. Λαμψίδα, λειτουργούσαν 1.890 εκκλησίες, 22 μοναστήρια, 1.647 παρεκκλήσια και 1.401 σχολεία με 85.890 μαθητές.

Το ελληνικό τυπογραφείο, το οποίο εγκαταστάθηκε το 1880 στην Τραπεζούντα, συνέβαλε αποφασιστικά στην ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης και την προετοιμασία ενός αγωνιστικού κλίματος για την αντικατάσταση του οθωμανικού καθεστώτος από ένα ελεύθερο και δημοκρατικό πολίτευμα.

Ο ελληνοκεντρικός προσανατολισμός του κλίματος αυτού είχε ως πρωτεργάτες την πρωτοεμφανιζόμενη αστική τάξη, η οποία ανέπτυξε πατριωτική δράση σε κάθε ευκαιρία. Έτσι, π.χ., από τον ρωσο-οθωμανικό πόλεμο του 1828-1829 μέχρι και την κρητική εξέγερση του 1866-67, οι Έλληνες του Πόντου ήταν παρόντες.

Αλλά και στους ελληνο-οθωμανικούς πολέμους που ακολούθησαν, πολύ σημαντική ήταν η εθελοντική συμμετοχή των Ποντίων αγωνιστών και η οικονομική ενίσχυση που παρείχαν υπέρ των αγώνων. Για παράδειγμα αναφέρουμε την προσφορά των 12.000 λιρών που έκαναν οι Έλληνες της Σαμψούντας το 1912 στο ελληνικό Ναυτικό.

Ο 20ός αιώνας βρήκε τον ελληνισμό του Πόντου να έχει θεαματικό προβάδισμα συγκριτικά με τις άλλες εθνότητες της ευρύτερης περιοχής στον οικονομικό και τον πνευματικό τομέα.

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Γ1

Σχολ. Βιβλίο: σελ. 210: «**Στο τέλος του 1904 έληξε η περίοδος της Γενικής Συνέλευσης ... το προμήνυμα της επανάστασης του Θερίσου**».

Παράλληλα, ενσωματώνουμε τις πρόσθετες πληροφορίες του **Κειμένου Α** που σχετίζονται με το περιεχόμενο της Επαναστατικής Προκήρυξης. Συγκεκριμένα, ενδεικτικά αναφέρουμε πως το κείμενο της προκήρυξης είχε ως αιτήματα την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα και την πλήρη αυτονομία του νησιού, γεγονός που θα βοηθούσε στην προσέγγιση Ελλάδας και Κρήτης. Παράλληλα, επισημαίνουμε πως ο Βενιζέλος σαφώς προειδοποιούσε τον πρίγκιπα Γεώργιο για την επερχόμενη Επανάσταση.

Σχολ. Βιβλίο: σελ. 215-216: «**Το κίνημα του Θερίσου δεν πέτυχε πλήρως τους στόχους του ... είχε ουσιαστικά καταστεί μια ιδιότυπη ελληνική επαρχία**».

Ταυτόχρονα, προσθέτουμε από το **Κείμενο Β** τις πληροφορίες που αφορούν στις μεταρρυθμίσεις που χορήγησαν οι Μεγάλες Δυνάμεις στο λαό της Κρήτης. Αναλυτικότερα, εκτός από αυτές που σχετίζονται με τις ιστορικές μας γνώσεις, πληροφορούμαστε για τη χορήγηση δανείου προς την Κρήτη με ευνοϊκούς όρους, την άσκηση ελέγχου των οικονομικών του νησιού από τον ίδιο φορέα που επέπτευε και την Ελλάδα και την αναθεώρηση του κρητικού συντάγματος.

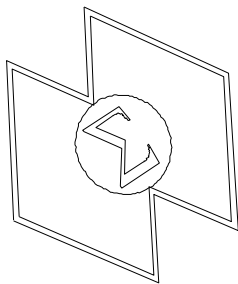
Συμπέρασμα: Από την παράθεση των αιτημάτων της επαναστατικής προκήρυξης του 1906 και τις μεταρρυθμίσεις που ακολούθησαν τον τερματισμό της επανάστασης του Θερίσου, γίνεται αντιληπτό ότι υλοποιήθηκαν οι περισσότερες διεκδικήσεις του Βενιζέλου και των υποστηρικτών του, εκτός από την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.

Δ1

α) Σχολ. Βιβλίο: σελ. 96-97: «Οι Φιλελεύθεροι ύστερα από την υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών, προκήρυξαν εκλογές ... απροσδόκητα κέρδισε τις εκλογές. Ο Βενιζέλος έφυγε ... ήταν υπέρ του βασιλιά. Δίστασε ... με αποτέλεσμα την ολοκληρωτική ήττα.».

Παράλληλα, από τα **τρία κείμενα** προκύπτουν οι κύριοι λόγοι της ήττας του Βενιζέλου στις εκλογές του 1920. Συνοπτικά αυτοί σχετίζονταν με το υπάρχον εκλογικό σύστημα, εξαιτίας του οποίου, ενώ ο Βενιζέλος συγκέντρωσε περισσότερες ψήφους ήρθε δεύτερος στις έδρες. Επιπλέον, υπεύθυνη για την ήττα θεωρήθηκε και η αντιπολίτευση, η οποία προεκλογικά με έντεχνο τρόπο άφησε να διαρρεύσει ότι η άνοδος της στην εξουσία θα οδηγούσε στον τερματισμό της μικρασιατικής εκστρατείας και στην επιστροφή του ελληνικού στρατού στην πατρίδα. Τέλος, τα αντιβενιζελικά κόμματα υποσχέθηκαν ότι θα προωθούσαν με γρήγορους ρυθμούς τις απαλλοτριώσεις.

β) Σχολ. Βιβλίο: σελ. 162: «Οι μεταγενέστερες εξελίξεις έδειξαν ότι οι προσδοκίες ... στην ήττα του στις εκλογές του 1932 και του 1933».

ΣΠΟΟΥΔΑΗ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
22-3-2015

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

A 1

- α) 7
- β) 1
- γ) 5
- δ) 3
- ε) 8
- στ) 4
- ζ) 9
- η) 6
- θ) 2
- ι) 10

A 2

- α) Λάθος
- β) Σωστό
- γ) Σωστό
- δ) Σωστό
- ε) Λάθος

A 3

1. **Ηνωμένη Αντιπολίτευσις:** Πολιτική ομάδα με αρχηγό το Βενιζέλο. Γύρω από αυτόν συνασπίστηκαν όσοι ήταν δυσαρεστημένοι από την αυταρχική πολιτική του Πρίγκιπα Γεωργίου. Έμπιστοι συνεργάτες του Βενιζέλου ήταν ο Κ. Φούμης και ο Κ. Μάνος. Οι τρεις αυτοί αποτέλεσαν μια τριανδρία, που δεν δίστασε να προχωρήσει σε δυναμική αναμέτρηση με τον Πρίγκιπα.
2. **Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής (1923):** Φορέας που ιδρύθηκε με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Λοζάνης (30 Ιανουαρίου 1923) με έδρα την Κωνσταντινούπολη. Την αποτελούσαν έντεκα μέλη (τέσσερις Έλληνες, τέσσερις Τούρκοι και τρία μέλη-πολίτες ουδέτερων κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο κρατών) με αρμοδιότητα τον καθορισμό του τρόπου μετανάστευσης των πληθυσμών και της εκτίμησης της ακίνητης περιουσίας των ανταλλαξιμών.
3. **Θεοτοκικό κόμμα:** Αντιβενιζελικό κόμμα, το οποίο ήταν μετριοπαθές και ζητούσε να διορθώσει αυτά που θεωρούσε λάθη των Φιλελευθέρων· συμφωνούσε με την πάση θυσία αύξηση των εξοπλισμών και ζητούσε φορολογικές μεταρρυθμίσεις για τους μικροεισοδηματίες. Από το κίνημα στο Γουδί έως τη συνταγματική κρίση του 1915, μεταξύ των

αντιβενιζελικών κομμάτων το θεοτοκικό κόμμα είχε τη μεγαλύτερη εκλογική βάση, και έτσι αποτέλεσε τον πυρήνα των Αντιβενιζελικών.

B 1

Στο εξωτερικό εμπόριο κυριάρχησε προοδευτικά η μέθοδος του διακανονισμού «κλήριγκ». Οι διεθνείς συναλλαγές δεν γίνονταν, δηλαδή, με βάση το μετατρέψιμο συνάλλαγμα αλλά με βάση διακρατικές συμφωνίες που κοστολογούσαν τα προς ανταλλαγή προϊόντα και φρόντιζαν να ισοσκελίσουν την αξία των εισαγωγών με την αντίστοιχη των εξαγωγών, στο πλαίσιο ειδικών λογαριασμών. Για μια χώρα, όπως η Ελλάδα, όπου οι συναλλαγές με το εξωτερικό ήταν έντονα ελλειμματικές, η διαδικασία αυτή, πέρα από τα αρνητικά, είχε και θετικά στοιχεία.

Οι πιο σημαντικές επιπτώσεις, όμως, αυτών των εξελίξεων βρίσκονταν στο πολιτικό πεδίο. Τα ισχυρά συγκεντρωτικά κράτη που αναδείχθηκαν μέσα απ' αυτές τις διαδικασίες, προκαλούσαν την ανάδειξη και την κυριαρχία ολοκληρωτικών κινημάτων και καθεστώτων σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη. Καθώς προχωρούσε η δεκαετία της κρίσης, η δεκαετία του 1930, ολοένα και περισσότερα κράτη αποκτούσαν δικτατορικά ή φασιστικά καθεστώτα. Η Ελλάδα δεν ξέφυγε από το γενικό κανόνα. Στις 4 Αυγούστου του 1936 ο Ιωάννης Μεταξάς, με την ανοχή του παλατιού, προχώρησε στην κατάλυση του κοινοβουλευτικού καθεστώτος και στην επιβολή δικτατορίας.

B 2

Λίγες μέρες πριν από τη ρωσική κατοχή της πόλης, τον Απρίλιο του 1916, έγινε η παράδοση της Τραπεζούντας από τον Τούρκο Βαλή Μεχμέτ Τζεμάλ Αζμή μπέη στο μητροπολίτη Χρύσανθο, ο οποίος λόγω της συνετής πολιτικής του απέναντι στους μουσουλμάνους της περιοχής, έγινε δεκτός, από τους Ρώσους αλλά και από τους προξενικούς εκπροσώπους των άλλων κρατών, ως ηγέτης στην ευαίσθητη περιοχή, όπου ήταν ακόμη νωπές στους κατοίκους οι μνήμες από τις σφαγές και τις εχθροπραξίες. Η δίχρονη προεδρία του Χρύσανθου ήταν ένα αληθινό διάλειμμα δημοκρατίας και αρμονικής συμβίωσης χριστιανών και μουσουλμάνων. Το Φεβρουάριο του 1918 η κατάσταση είχε αλλάξει ριζικά, όταν ύστερα από την επικράτηση των μπολσεβίκων το 1917, ο ρωσικός στρατός εγκατέλειψε την Τραπεζούντα και η περιοχή ξαναπέρασε στην κατοχή των Νεοτούρκων.

B 3

Τα γεγονότα εξελίχθηκαν ταχύτατα, καθώς ήταν πλέον ορατή η ήττα της Τουρκίας. Στην πράξη η ένωση είχε συντελεστεί και απλώς έμενε η επικύρωσή της με την υπογραφή μιας διεθνούς συνθήκης. Στις 14 Φεβρουαρίου 1913 αφαιρέθηκαν από το φρούριο της Σούδας οι σημαίες των Μ. Δυνάμεων και της Τουρκίας. Όλα τα σύμβολα της τουρκικής επικυριαρχίας, αλλά και της κηδεμονίας των Μ. Δυνάμεων, είχαν πλέον εξαφανιστεί από την Κρήτη.

Η ευτυχής για την Ελλάδα έκβαση των Βαλκανικών πολέμων έδωσε και στο Κρητικό Ζήτημα την οριστική λύση του. Με το άρθρο 4 της Συνθήκης του Λονδίνου (30 Μαΐου 1913) ο σουλτάνος παραιτήθηκε από όλα τα δικαιώματά του στην Κρήτη, την οποία παραχώρουσε στις Μ. Δυνάμεις της Ευρώπης. Με ιδιαίτερη συνθήκη ειρήνης μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας (14 Νοεμβρίου

1913) ο σουλτάνος παραιτήθηκε από κάθε δικαίωμά του στην Κρήτη, η οποία έτσι εντάχθηκε στην ελληνική επικράτεια ως οργανικό και αναπόσπαστο τμήμα της. Οι Μ. Δυνάμεις αποδέχθηκαν σιωπηρά τη λύση αυτή, δηλώνοντας απλώς ότι έλαβαν γνώση των ενεργειών της ελληνικής κυβέρνησης.

Ένα μήνα αργότερα, την 1η Δεκεμβρίου 1913, κηρύχθηκε και επίσημα η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, με την παρουσία του τότε βασιλιά Κωνσταντίνου και του πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου. Η ελληνική σημαία υψώθηκε στο ιστορικό φρούριο του Φιρκά και, στη θέση, όπου άλλοτε κυμάτιζε η τουρκική σημαία, στήθηκε μαρμαρίνη επιγραφή, που έγραφε:

ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ ΕΝ ΚΡΗΤΗ
1669-1913
ΗΤΟΙ, 267 ΕΤΗ, 7 ΜΗΝΕΣ, 7 ΗΜΕΡΑΙ
ΕΤΗ ΑΓΩΝΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Γ1

A) Σχολ. Βιβλίο: σελ. 80 «Το τρικούπικό κόμμα ήδη από το 1875 παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού ... κατά κύριο λόγο του συγκοινωνιακού δικτύου της χώρας» και

Σχολ. Βιβλίο: σελ. 81 «Οι αντίθετοι με την πολιτική του Τρικούπη βουλευτές συσπειρώθηκαν γύρω από τον Θ. Δηλιγιάννη ... υποστήριζε μια αργή οικονομική ανάπτυξη που θα βασιζόταν σε παραδοσιακές παραγωγικές δραστηριότητες».

Στο Κείμενο Α αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι ο Τρικούπης ήθελε πρώτα να εκσυγχρονίσει το ελληνικό κράτος με μεταρρυθμίσεις στο βιομηχανικό τομέα, στις υποδομές της χώρας και στο στρατό. Στη συνέχεια θα διεκδικούσε την υλοποίηση της Μεγάλης Ιδέας. Αντίθετα, ο Δηλιγιάννης προέτασσε το μεγαλοϊδεατισμό του, γεγονός που του εξασφάλιζε τη λαϊκή συμπαράσταση και που οδήγησε την Ελλάδα σε επιζήμια εξωτερική πολιτική τόσο το 1885 όσο και το 1897.

B) Σχολ. Βιβλίο: σελ. 84-85: «Κατά την περίοδο της διακυβέρνησης της χώρας από τον Χαρίλαο Τρικούπη ... και τα κόμματα δεν ήταν ικανά να υλοποιήσουν τις επιθυμίες τους».

Από τα **Κείμενα Β και Γ** πληροφορούμαστε την συντριπτική ήττα που υπέστη ο Τρικούπης στις εκλογές του 1895, γεγονός που τον οδήγησε στην οριστική απομάκρυνσή του από την πολιτική σκηνή. Αυτό συνέβη γιατί δεν υπολόγισε ότι τα πολιτικά του σχέδια ήταν ουτοπικά λαμβάνοντας κανείς υπόψη του τα πενιχρά μέσα που διέθετε. Τέλος, προσπάθησε να υλοποιήσει το πρόγραμμά του χωρίς να σκέφτεται το κοινωνικό κόστος.

Δ1

A) Σχολ. Βιβλίο: σελ. 146-148: «**Οι πρώτες απογραφές των προσφύγων που κατέφυγαν στην Ελλάδα δεν αποδίδουν ... της πατρογονικής γης και του ευρύτερου κοινωνικού χώρου όπου είχαν ζήσει**».

Οι απάνθρωπες συνθήκες που επικρατούσαν στην Ελλάδα όταν οι πρόσφυγες ήρθαν από τη Μικρά Ασία περιγράφονται παραστατικά στα **Κείμενα Α και Β**. Συνοπτικά, εστιάζουν κυρίως στα θέματα των θανατηφόρων ασθενειών, της συχνής μετακίνησης, της κακής ψυχολογικής κατάστασης στην οποία βρίσκονταν (τόσο από το δράμα του ξεριζωμού που είχαν βιώσει όσο και από τις άθλιες συνθήκες μεταφοράς τους), της ανεπαρκούς στέγασης και του υποσιτισμού.

B) Σχολ. Βιβλίο: σελ. 163: «**Η αποκατάσταση και η αφομοίωση των προσφύγων στην Ελλάδα ήταν, κατά γενική ομολογία, το σημαντικότερο ... αυτό δεν μειώνει τη σπουδαιότητα του συνολικού έργου που επιτεύχθηκε**».

Στο Κείμενο Γ επιβεβαιώνεται η σημαντική συμβολή της ΕΑΠ στην αντιμετώπιση των καταστροφικών συνεπειών της μικρασιατικής καταστροφής που αφορούσαν συγκεκριμένα στην αποκατάσταση των προσφύγων. Το προσωπικό της ΕΑΠ εξασφάλισε στέγη και εργασία στους πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν στην ύπαιθρο (κυρίως στις περιοχές που προσαρτήθηκαν μετά τους Βαλκανικούς πολέμους) και στην συνέχεια παρείχε στέγη σε όσους οδηγήθηκαν στις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας.

